

Posudek na práci Matěje Šedivého

„Vznik, vývoj a současné problémy Organizace Severoatlantické smlouvy“

Diplomant rozdělil svou práci vedle úvodu a závěru do pěti základních kapitol. První z nich (kapitola 2) se zabývá okolnostmi a důvody vzniku NATO, kapitola 3 je pak věnována NATO jako organizaci „kolektivní sebeobranu v systému bezpečnosti OSN“, kapitola 4 analyzuje nová bezpečnostní rizika a nové úkoly NATO po ukončení studené války a rozpadu komunistického bloku, kapitola 5 se týká důležitého problému naší současnosti, a sice boje s mezinárodním terorismem.

Téma, které si diplomant zvolil, nemůže vedle právních otázek pominout i otázky mezinárodně politické a bezpečnostní. Autor ke zpracování své práce přistoupil s chutí a zájmem. Některé úvahy a myšlenky by si však zasloužily hlubší promyšlení, upřesnění a dotazení. Již v části 2.1 např. uvádí, že před koncem II. světové války „mocenská rovnováha byla významně narušena“, (s. 9), aniž by tuto tezi vysvětlil. O jaké „rovnováze“ a koho s kým se zde jedná? Co jsou to ona „teritoria vlivu“? Jaké důkazy má autor k tvrzení o snaze spojeneckých mocností „s předstihem si vytýčit ony sféry vlivu“? Pokud jde o myšlenku „rozdělování teritorií“ po II. světové válce, není zde zmínka o původních plánech na rozdělení Německa. Významu Postupimské konference věnuje autor pouhé tři věty (s. 11). Kde bere autor oporu pro své tvrzení, že „historici ve své převážné většině nahlíží na II. světovou válku jako na přímý důsledek I. světové války (2.2.1, s. 12)? Žádná citace neprovází ani tvrzení o sovětských ambicích „na získání severní části Iránu a strategicky významné základny v Turecku“ (s. 12). Pokud autor zmiňuje projev W. Churchilla ve Fultonu, měl zhodnotit jeho dopady. Kdy Churchill použil poprvé výraz „železná opona“ (s. 11, 13)? Bližší zhodnocení by si zasloužila i zmínka o teorii zadržování či zatlačování komunismu G. F. Kennana, s nímž (jen pro zajímavost) měl vedoucí práce možnost se před lety osobně setkat a diskutovat i aktuální mezinárodní problémy. Není zcela jasné, co se snaží diplomant říci konstatováním, že význam NATO nespočíval „jen v řešení budoucích situací“, nýbrž byl i „preventivní“ (s. 18). V kapitole 3. 2 chápe diplomant institut kolektivní bezpečnosti jako „podsložku mezinárodní bezpečnosti“ (s. 18). RB OSN svěřila Charta nejen „odpovědnost za udržení míru“, nýbrž přímo „základní odpovědnost“ za udržení míru a mezinárodní bezpečnosti. Existující návrhy na změnu složení RB by si jistě zasloužily podrobnější rozbor. Za zcela

nepřijatelný je nutno považovat názor diplomanta, že „nežádoucí by ... bylo i zapojení jakéhokoli muslimského státu do řad členů RB“, protože by tento stát mohl „paralyzovat jednání výše zmíněné instituce“ (22). Vždyť toto tvrzení představuje přímé porušení zásad mezinárodního práva, zejména zásady svrchované rovnosti států a jde rovněž o nepřijatelnou diskriminaci.

Diplomant hovoří o „tzv. válce v Kosovu“(?), a uvádí, že „Kosovo, ačkoli i bez formálně uznané autonomie..., není svrchovaným státem, ale jen pouhou součástí státu“ (s. 23). Toto stanovisko I. Seidla Hoenvelderna z r. 2006 je přece vývojem překonáno.

Diplomant si nepochybně zvolil obtížné téma a je sympatické, že se pokouší o kritické zhodnocení ozbrojených konfliktů v bývalé Jugoslávii nebo Libyi. Používá i některé termíny, které by si zasloužily hlubší rozpracování. Vedle zmíněných otázek kolektivní bezpečnosti a kolektivní sebeobrany, jde o pojmy agrese, ozbrojeného útoku, preventivního útoku či „preventivní války“ (s. 24). V části 3.3.1 autor zmiňuje „základní práva povinnosti členských států NATO“, aniž by se však podrobněji pojmem „základních práv států“ vůbec zabýval. Totéž lze konstatovat i u části 4.1.2 (s. 34). Tvrzení, že NATO není organizací „uzavřenou“ (s. 29) vyvolává otázku, jak mezinárodní právo chápe rozdíly mezi „uzavřenou“ a „otevřenou“ mezinárodní organizací. Diplomant stručně popisuje organizační strukturu NATO (s. 30), všímá si strategických koncepcí NATO (4.2, s. 38) i procesu jeho rozšiřování (4.3, s. 42). Snahy o začlenění Gruzie a Ukrajiny do „systému kolektivní bezpečnosti NATO“ označuje autor za „neuvážené“ (s. 46). V části „Vojenské operace NATO“ (4.4) si autor všímá krize v Perském zálivu, konfliktu v Bosně a Hercegovině, konfliktu v Kosovu, krize v Makedonii a situací v Afghánistánu a pokouší se o jejich kritické zhodnocení. Poslední kapitola (5) se pak týká boje s mezinárodním terorismem z hlediska mezinárodního práva. Závěr práce (6) je příliš obecný na pouhých dvou stranách. Jaký smysl má např. obecné konstatování, že se NATO „musí lépe přizpůsobit novým hrozbám“ (které to jsou?) nebo tvrzení, že k poražení terorismu je zapotřebí existence účinného mezinárodního práva...“? (s. 67).

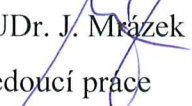
Vedoucí práce musí konstatovat, že autor se pokusil o vlastní kritický přístup ke zkoumané problematice, nevyužil však také možnosti, které skýtá i dostupná zahraniční literatura.

Navrhuji, aby se diplomant při ústní obhajobě, kterou doporučuji, zaměřil na:

- teoretické pojetí kolektivní bezpečnosti a kolektivní sebeobrany

- vymezení pojmu agrese a ozbrojeného útoku
- problematiku ozbrojených intervencí obecně a vojenské operace NATO zvlášť.

12. 4. 2012

JUDr. J. Mázek DrSc.
vedoucí práce